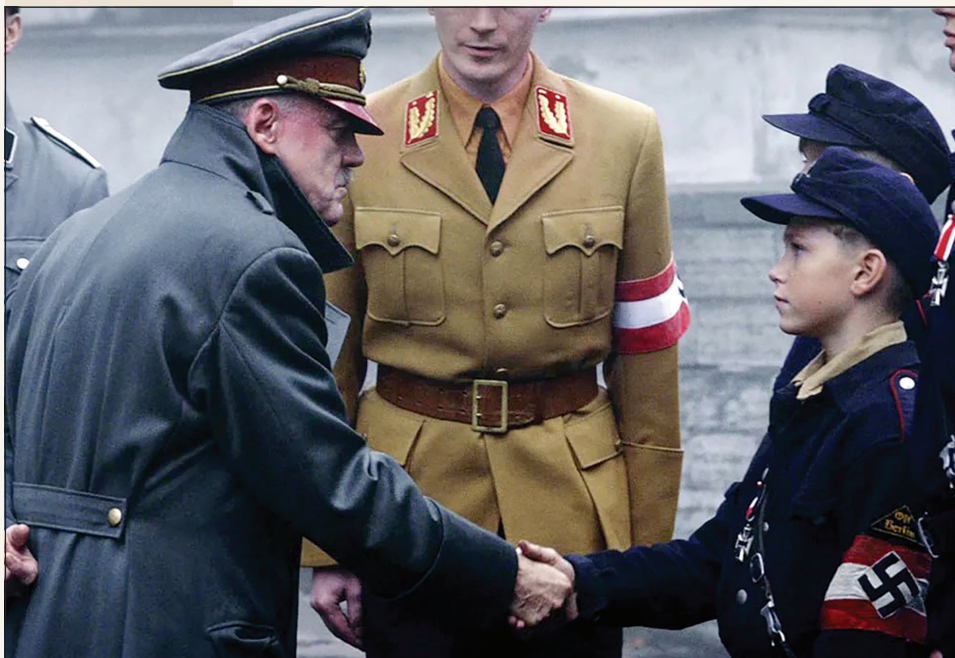

سینما، سلاح مرهم نازی‌ها

آثاری مانند «مردم در روز یکشنبه» (۱۹۳۰) و یا مارلنه دیترایش ستاره ملودرام «فرشته آبی» (۱۹۳۰) نام برد.

نازی‌ها از سال ۱۹۳۳ اقدام به خرید و دولتی‌سازی شرکت‌های فیلمسازی کرده و «اتحادیه فرهنگی رایش» را تأسیس کردند؛ نهادی که در واقع وظیفه نظارت بر هنر را داشت. به همین خاطر بخش بزرگی از فیلمسازان آلمانی و نه فقط سینماگران یهودی از کشور خارج شدند. این عده نمی‌خواستند در برابر خواسته‌های نازی‌ها سر خم کنند و البته گوبلز کاملاً به این مسائل آگاه بود و به همین خاطر با نگاهی حسادت‌بار و حسرت‌آلود همواره پای فیلم‌های دشمن می‌نشست و کم‌دی‌های شیک هالیوودی و یا فیلم‌های انقلابی شوروی را تماشا می‌کرد. گوبلز به ویژه شاهکار سینمای شوروی یعنی «رزمناو پوتمکین» ساخته سرگئی ایزنشتاین را بسیار دوست داشت و یک «پوتمکین ناسیونال سوسیالیستی» می‌خواست. گوبلز بر این عقیده بود که فیلم‌های با اهداف آشکارا تبلیغاتی نتیجه‌ای به غیر از شکست نخواهند داشت. او یک سینمای مهیج و تأثیرگذار می‌خواست، سینمایی که تماشاگر را تحت تأثیر خود قرار داده بدون آن که جلب نظر کند. «سونیا ام. شولتز» کارشناس ارشد هنر و رسانه از برلین بر این عقیده است: «در راس و در میان رهبران بلند پایه رایش سوم، هیتلر و گوبلز عاشق سینما بودند.» هیتلر یکی از طرفداران پر و پاقرص «کینگ کنگ» و فیلم‌های دیسنی به شمار می‌آمد.

نازی‌ها از سال ۱۹۳۳ اقدام به خرید و دولتی‌سازی شرکت‌های فیلمسازی کرده و «اتحادیه فرهنگی رایش» را تأسیس کردند؛ نهادی که در واقع وظیفه نظارت بر هنر را داشت. به همین خاطر بخش بزرگی از فیلمسازان آلمانی و نه فقط سینماگران یهودی از کشور خارج شدند

سینما به مثابه سلاح

گوبلز سینما را سلاح مرهم نازی‌ها می‌دانست و شخصاً در بسیاری از تولیدات مشارکت داشت و گاه حاشیه‌هایی نیز بر فیلمنامه‌ها می‌نوشت و آن‌ها را تصحیح می‌کرد. گوبلز درست مانند روسای استودیوهای هالیوود عمل می‌کرد و اجازه می‌داد ستاره‌هایی مانند «امیل یانینگز رولن» هر چه می‌خواهند بنویسند. سینمای رایش در سال‌های آغازین جنگ دوم جهانی توانست برای مدتی رقم یک میلیارد لیت در سال را ثبت کند. حتی آن زمان که ورق جنگ به ضرر آلمان برگشته بود نیز گوبلز همچنان بر محبوبیت سینما و وجهه مردمی آن تأکید می‌کرد. گوبلز در سال ۱۹۴۴ دستور داد که شماری از سربازان را از جبهه به پشت جبهه منتقل کرده و از آنان به عنوان سپاهی لشکر در صحنه‌های جنگ علیه ناپلئون در فیلم حماسی تاریخی «کلبرگ» استفاده شود.

وزیر تبلیغات هیتلر همچنین به دنبال استفاده از فیلمسازان کشورهای همسایه مانند ایتالیا نیز بود. بنیتو موسولینی که از سال ۱۹۲۲ نخست‌وزیر ایتالیا بود به شدت و به مراتب بیشتر از رژیم نازی به صنعت فیلمسازی بها می‌داد. موسولینی در آغاز دهه ۱۹۳۰ تلاش‌های خود را برای ایجاد یک سینمای ملی و بومی شروع کرد، سینمایی که از قید و بند و تسلط هالیوود

عنوان مثال در برلین تماشاچیان خواهان بیرون کردن یهودیان از هیئت‌های انتخاب فیلم‌ها شدند! مردم شعار می‌دادند که تا بیرون کردن آخرین یهودی از آلمان مبارزه خواهند کرد!

«رالف جیوردانو» نویسنده و پسر یک معلم یهودی پیانو که با معیارهای نازی‌ها یک «تیمه یهودی» به شمار می‌آمد، در پاییز ۱۹۴۰ و در کاخ اروپای شهر هامبورگ واقع در بارم بکر مارکت به تماشای فیلم «یهودی شیرین» نشست. جیوردانو در کتاب خود به نام «خاطرات یک جان بدر برده» که سال ۲۰۰۷ منتشر شد، نوشت: «هنگامی که تیتراژ پایانی تمام شد و چراغ‌های سالن روشن شد، سکوتی بسیار سنگین برقرار بود و گویی تماشاچیان فلج شده بودند. هوای سالن سسنگین بود و تأثیر مرگبار فیلم به صورتی عجیب احساس می‌شد و حضور داشت. این تأثیر هراس‌آور چنان بود که من خیال می‌کردم اگر از جایم بلند شوم شناسایی خواهم شد.»

رویای ساخت هالیوود جدید تحت پرچم صلیب شکسته

گوبلز رویای یک هالیوود تحت پرچم صلیب شکسته را داشت اما بسیاری از کارگردانان، نویسندگان و بازیگرانی که وی قصد داشت با کمک آن‌ها چنین کارخانه خیال‌پردازی‌ای بنا کند در این میان به ایالات متحده آمریکا مهاجرت کرده و برای مبارزه با حاکمیت نازیسم آماده می‌شدند. از جمله این سینماگران می‌توان از فریتز لانگ کارگردان فیلم علمی تخیلی «متر و پولیس»، «بیلی وایلد» نویسنده فیلمنامه

از نظر یوزف گوبلز وزیر تبلیغات آلمان نازی، سینما سلاحی قدرتمند و خطرناک به حساب می‌آمد. به همین خاطر از کارگردانان و بازیگران می‌خواست که فیلم‌های سرگرم‌کننده و داستانی ناسیونال سوسیالیستی بسازند؛ فیلم‌هایی که بتوان به وسیله آن به نحوی زیرکانه تماشاگر را تحت تأثیر قرار داد. روز ۵ سپتامبر ۱۹۴۰ فیلم حماسی تاریخی «یهودی شیرین» در بی‌ینال ونیز برای نخستین بار به نمایش درآمد؛ فیلمی به شدت تحریک‌آمیز در مورد یک یهودی وحشی و توطئه‌گر. «میکل آنجلو آنتونیونی» که در آن زمان ۲۷ سال داشت و یک منتقد فیلم بود و بعدها به یکی از مهم‌ترین کارگردانان سینمای بعد از جنگ ایتالیا بدل شد، در مورد این فیلم نوشت: «اگر این فیلم تنها یک فیلم تبلیغاتی باشد پس ما از این تبلیغ استقبال می‌کنیم. این فیلم اثری خارق‌العاده و کاملاً قابل قبول است.»

نزدیک به سه هفته پس از آن بود که فیلم «یهودی شیرین» در برلین نیز روی پرده رفت و با استقبال گرم تماشاگران روبرو شد. گوبلز در همین رابطه در دفتر خاطرات خود نوشت: «کاری موفق و بزرگ و یک اثر کاملاً نوبع‌آمیز. یک فیلم یهودستیزانه همان‌طور که ما می‌خواستیم.» گوبلز شماری از ماموران مخفی اس‌اس را نیز به سینمای محل نمایش فیلم فرستاد تا مطمئن شود که آیا این اثر توانسته واکنش‌های مطلوب را در تماشاچیان برانگیزد یا نه. در گزارش اس‌اس در مورد فیلم «یهودی شیرین» آمده است: «در طی نمایش فیلم بارها اعتراض‌های علنی علیه یهودیان مشاهده شد. به